

sprake is van verkeersslachtoffers is dat voor ons ook interessant.

Indien u veel gegevens wilt doorgeven kunnen wij u standaard waarnemingskaartjes toezenden, zodat de waarnemingen goed gestructureerd ingevuld kunnen worden. Als u zeer veel waarnemingen hebt kunnen wij u ook een invoerprogramma sturen.

Wij hopen mede dankzij uw hulp het RAVON-atlasproject tot een doorslaand succes te maken.

Uw reacties kunt u sturen naar:

RAVON atlasproject

Postbus 1413

6501 BK Nijmegen

telefoon: 024 - 3528818

e-mail: RAVON@sci.kun.nl

Jeroen van Delft
Raymond Creemers

Aeshna paradisijs

In de vorige nieuwsbrief meldt Evert Ruiter een groot aantal exuviae van *Aeshna cyanea* in een klein vijvertje in landgoed "De Horte" tussen Zwolle en Dalfsen. De beschrijving, met de boven water uitstekende waterleliebladeren, herkende ik meteen, en nu komt de grap: op 5 juli 1994 verzamelde ik hier 53 *A. cyanea* exuviae, 34 mannetjes en 19 vrouwtjes. Er waren er echter nog veel meer; ik schat zeker twee keer zoveel. Overigens waren er toen geen sporen van predatie, en vrijwel alle huidjes zaten op de bladeren en stengels van waterlelie. Behalve de exuviae vond ik slechts 1 vers vrouwtje, en de enige andere libel was een mannetje *Coenagrion puella*. Hoewel oninteressant voor de meeste libellen, ziet er naar uit dat dit vijvertje een waar *A. cyanea* walhalla is, en het zou wel leuk zijn hier nog eens vaker te gaan kijken (Amersfoort-coördinaten: 210.3-500.9). Welke factoren maken de hoge dichtheid mogelijk, en is het inderdaad ieder jaar even goed?

Bart Achterkamp

Is er voorkeur bij de eiafzet-plek van de Houtpantserjuffer *Lestes viridis*?

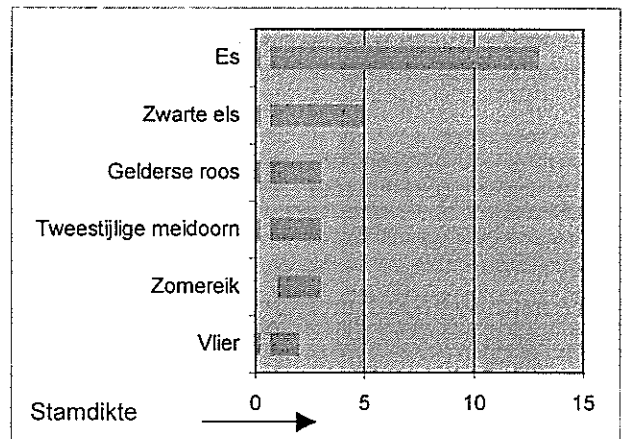
Onderstaande auteurs werden begin vorig jaar (26 maart 1999) door het mooie weer naar buiten gelokt. Met af en toe een zonnetje en een temperatuur van 10 graden vlogen al wel verschillende zweefvliegen en hommels rond. Bij een plasje in landgoed Rijnwijck (tussen Driebergen en Odijk) aangekomen vlogen daar, zoals verwacht, geen libellen rond, noch konden we larvenhuidjes in de pitruspollen vinden. Om toch een zinnige draai aan onze excursie te geven besloten we om de bomen waar de Houtpantserjuffer *Lestes viridis* eitjes had afgezet eens nader te beschouwen (zie figuur 1).

De meest favoriete boomsoorten waren de Es en de Zwarte els, maar op bijna elke boomsoort langs de waterkant bleken wel eitjes te zijn afgezet. De enige

uitzondering bij ons bleek de Amerikaanse vogelkers *Prunus serotina* te zijn, terwijl op de Vogelkers *Prunus padus*, zijn inheemse zustersoort, wel in trek was geweest als eiafzetplaats. In de soortenlijst van 37 plantensoorten die Jödicke (1997) als eiafzetsubstraat noemt, komt deze soort ook niet voor. Doch Annette van Berkel (die *Lestes viridis* bespreekt in de komende Atlas) kon ons vertellen dat de Amerikaanse vogelkers in haar lijst van 50 plantensoorten wel voorkomt. De soort heeft echter wel een afkeur van deze boomsoort, net zoals van de harige takken van de Hazelaar. Als er echter geen andere boom of struik aanwezig is kan het dan wel gebeuren dat er eitjes in worden afgezet. Ook in haar winterse onderzoekstochten rond Culemborg bleken de Zwarte els en Es veruit favoriet.

Een tweede opvallende zaak was het verband tussen de ruwheid en de dikte van de takken met eitjes: hoe ruwer de bast, hoe dunner de takken waren waarop eitjes waren afgezet (tabel 1 in combinatie met figuur 1). Alleen op de boom met de gladste stam (de Es) konden eitjes tot een takdikte van 12 cm worden gevonden. De hardheid van het hout speelde hierin mogelijk ook een rol: jonge (dunne en zachte) takken bleken op de meeste plekken de eitjes te herbergen. We zijn benieuwd naar aanvullingen op deze bevindingen.

Kees Goudsmits & Marcel Wasscher

Figuur 1: Boomsoorten en stamdikte waarbij eitjes van de Houtpantserjuffer *Lestes viridis* werden gevonden op 26 maart 1999 op landgoed Rijnwijck (Driebergen-Odijk).

Boomsoort	gladheid stam	hardheid hout
Es	gladst	vrij zacht
Zwarte els	glad	vrij zacht
Gelderse roos	glad	vrij zacht
Tweestijlige meidoorn	ruw	vrij hard
Zomereik	zeer ruw	vrij hard
Vlier	zeer ruw	hard

Tabel 1: Eigenschappen van de bekeken boomsoorten.